

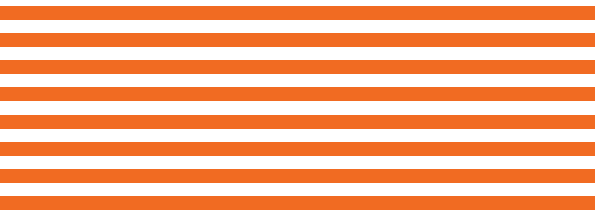
Проширено поље. Година иза нас

Галерија Б2

Ера Миливојевић
Јурај Добровић
Веско Гаговић
Чедомир Васић
Миомир Грујић Флека
Здравко Јоксимовић
Ратко Вулановић
Ива Кузмановић
Ана Кнежевић
Марија Илић

фебруар 2023.

Проширено поље. Година иза нас

„Дело проради када рад изненади“, рекао је Здравко Јоксимовић септембра 2022. Маји Туцаковић у разговору за Културни дневник РТС одговарајући на питање како то дела окупљају пажњу публике. Здравко је наставио да ту нема ничег иза кулиса већ да је то ствар аутора који употребом облика, боја, материјала, провоцира тему да је свет који нас окружује у сталној промени. Да је дело последица једног ширег поља, целокупног рада у, и на себи, најкраће, сензибилитета. Не само уметника већ и посматрача.

Тема проширеног поља у 2022. дошла је као последица истраживања светла у 2019, затим простора инспирације у 2020, па након тога и физичког простора који заузима сам предмет у 2021. Међутим, одговор на питање шта је то уметничко остварење које окупља пажњу није тако једноставан. И није ту само реч о томе да су се форме закомпликовале. Рецимо да скулптуре нису само споменичка грађа. Да већ неких пола века у њих убрајамо и зидне инсталације. Реч је о томе да су уметничка остварења последица целокупног искуства аутора, да њихов садржај утиче на форму и обрнуто до те мере да се класични, школски примери одавно надрастају.

„Када вама неко умре ви се питате, па шта је сад са њим? То је теорија, а живот, живот је сасвим нешто друго. А како да се вратимо на ту позицију?“, питао се Ера Миливојевић како уопште да живимо у овом нашем променљивом и несигурном свету у видео раду „Making Off“ Ивана Петровића. Осим поменутог видеа, прва изложба у 2022. „Живот као уметничко дело. Ера Миливојевић“ је већим својим делом представила циклус слика „Човек против машине“. Прецизније речено, последице перформанса „Римеч“ из 1999. Дела су осврт на кретање фигура у шаховским мечевима између Герија Каспарова и машине Дип блу. У првом мечу је победила машина, а у другом Каспаров. Ера тражећи одговор како се одупрети овом несигурном свету налази паралелу са тим како победити супериорног противника попут машине и зато се осврће на реванш. Миливојевић решење види кроз уметност – једино уметник може да смисли решење које је непознато машини, онај који слободним и посвећеним радом може у непознатој ситуацији да пронађе нов начин. Саша Јањић се у предговору каталога изложбе

о Миливојевићу осврће на шири контекст који је препознатљив у његовом делу: „Он није само стварао уметност, он је уметност живео, до те мере да се можемо усудити да кажемо да у његовом случају не постоји граница која одваја уметника од његовог рада. [...] Његова логика стварања је и логика живота, или како Љубомир Глигоријевић примећује, једна врста ‘тенденције ослобађања’.“

Како у једном пољу остварити и кретање и мир и доћи до спокојства у неспојивом? Ауторска изложба Биљане Томић, „Пловни објекти. Јурај Добровић“ за једну од тема поставила је и потребу уметника да континуирано и неуморно ствара и открива свет неслућених перцептивних промена. Основу поставке чине дела Добровића из ране фазе имена „Пловни објекти“. Настали су током тешког здравственог стања у зиму 1964-5. када је доживео необична сновиђења у којима су се преплетали ауторова љубав према баркама и страх који је осетио када је први пут видео велику војну крстарицу. Мапа цртежа малог формата креће се од потпуно реалистичних до апстрактних и назад. Као да је мапа један филм свих забележених фаза унутрашњег осећаја. У тој мапи или у том сновиђењу се константно смењују форма и садржај, брод као фигуративни елемент који се претвара у тамну масу када постаје носилац апстрактног значења, љубави и страха, или како ауторка наводи „... ова изложба управо провоцира старе дилеме око апстракције и фигурације и њихових укрштених значења“. Можда апстрактно уметничко дело није само ствар приказа већ одређеног сензибилитета да се сагледа променљивост света и прикаже апстрактно мишљење.

У стваралаштву Веска Гаговића појам слике има проширено значење. Оно подразумева сазнање и тековине концептуалне уметности. „За уметника самог, према његовој сопственој тврдњи, од најбитније је важности сам процес сликања, узбуђење које му тај процес нуди и доноси“, истиче Јеша Денегри у тексту каталога. Полазећи од става америчких минималиста по ком сличност пре заједничког искуства не постоји, слика, уметнички објекат, није унутрашња нужност већ је јавна културна ствар. Отуда се ликовна композиција не гради у циљу равнотеже или контраста... већ се успоставља логиком ређања. Као што се ређају дани у животу тако се код минималиста ређају траке или концентрични кругови. Мотив сликара није предмет или пејсаж већ процес рада. Дело као последица је документ о стварању. Изложба „Бенеток геометрик. Веско Гаговић“ је сведочанство о живању у посвећеном раду. Ређање, како је уметник Доналд Џад истакао, управо је начин на који ћемо открити свет какав заиста јесте и на основу тога му, истом том свету, дати облик.

Хронолошке изложбе нису специфичност галеријских експеримената. Галеријска активност је више тражење специфичности дела, ауторовог рада или одговора на питање, која је идеја? Осврћући се на петодеценијско путовање уметника кроз најзначајније тачке стваралаштва, изложба „Де-кон(с)тракције. Чедомир Васић“ је размишљање о проширеном дејству слике у времену и простору. Васићева конструкција приказа на дводимензионалној површини кретала се од школских задатака кубистичког порекла, преко оп-артовске идеје до слике у доба медијске културе. Културе где се специфични детаљи губе јер број информација постаје озбиљно већи. На крају око „упија“ садржаје до мере да не стиже да их процесуира. Препознавши ту тенденцију, Васић традиционалним темама, ликовима, пејсажима, даје један нови квалитет. Са ознаком „синтетичко“ у називу циклуса пејсажа, Васић нам више говори о ТВ него што бисмо иначе мислили. Та ознака синтетичко се завршава у циклусу лентикулара по систему овај приказ, ова слика, може нестати само ако се померите мало улево. Намеће се питање, зашто јој и даље верујемо? Као да нам аутор расветљава једно шире поље у ком се оријентисемо... или како Данијела Пурешевић истиче „... до скорашњих ‘чишћења’ и експремената у домену видљивог/ невидљивог“.

Технолошки развој осамдесетих утицао је и на београдску културу. Она, захваљујући Новом таласу, почиње да обухвата појам „урбано“. Један од протагониста је Миомир Грујић Флека, који ствара експресивна ликовна дела у духу немачких „Нових дивљих“, стрит-арта и примарног сликарства. Ти ликовни предмети су, између осталог, документ о једном алтернативном простору. Њега одликује став да без обзира на технолошки напредак, човекове примарне потребе неће нестати. Потреба за ослобађањем да будемо оно што осећамо у ствари постаје наглашенија. Да је у споју неспојивог или једноставније речено, рецимо старог и новог, грешка саставни део. Ствар која се не пегла. Свако исправљање грешке је ствар малограђанског духа. Наиме, ништа није тако забавно као парадокс. У осврту на целокупан допринос Флека, Биљана Томић у тексту изложбе „Симбол у проширеном пољу. Миомир Грујић Флека“ истиче: „Ако се сећамо Миомира Грујића Флека, најбоље је сетити га се кроз записан текст и његов говор ПРИГОВОР САВЕСТИ... ту се као у некој моралној молитви сакупила сва његова уметност и све његове активности, као гест личности, тела и гласа, опомене и вере које се простиру кроз етар... ‘Усправном Човеку... треба много Свести, Савести, Храбрости и спремности да стане пред сопствено доскора искривљено Огледало.“

Представник Нове београдске скулптуре, вајар Здравко Јоксимовић, обликује свој рукопис на трагу истраживања потенцијала материјала и њихових могућих комбинација. У таквом односу према стварању где се у однос доводе ново и старо, природно и вештачко, аутор уметничка остварења не ваја у класичном смислу већ их гради. Таква остварења по својој структури су простори форме, боје, светлости и материје. „Цртеж, пастел, објекат, скулптура“ било као наслов изложбе или изражајни домени аутора увек су у својој структури пресек различитости које аутор својим унутрашњим осећајем обликује у дело. Гради нове светове где осим визуелног, посматрача интригира и уводи у дијалог називима дела попут „Гледај да поверујеш“. Из тог разлога аутор Мирослав Карић, текст у каталогу именује „Поезија Здравка Јоксимовића“. Изложба Јоксимовићевих радова наставила се поставком „Четири вајара“, представника Нове београдске скулптуре, Срђана Апостоловића, Добривоја Бате Крговића, Душана Петровића и Јоксимовића који су засновали своју поетику на феномену новог таласа скулптуре осамдесетих година. Своја истраживања започели су у СКЦ-у 1988. и заједнички су излагали до 1995.

Поставка „Камен, дрво, папир. Ратко Вулановић“ је осврт на пола века од ауторове прве изложбе у Салону музеја савремене уметности у Париској. Иако је камена скулптура ређе заступљена у излагачкој логици београдских галерија, један део аутора чува овај израз. Управо Ратко Вулановић целим својим делом показује оданост једној пракси и једном материјалу. Ауторов рукопис препознаје се по засецањима која камен претварају у нове облике. Добијени предмет као да се креће без обзира што је реч о једном чврстом и непроменљивом материјалу. То померање својом новом динамиком ствара проширени простор око скулптуре који се претвара у поље у ком се дешава циклично кретање налик покретима уметника. Скулптура и простор око ње тако постају носиоци значења ауторовог цикличног процеса стварања, који можда прво почиње избором камена, затим посматрањем и размишљањем како од њега начинити нови свет, па тек онда и сам контакт. „У свом раном делу Ратко Вулановић обликује апстрактне форме асоцијативно повезане са људском фигуром. Беспрекорно обрађене, чисте површине сведоче о врхунски савладаном занату у функцији лирског бића освојеног облика у камену. Појављују се, често, и сложене јединице у којима су елементи мајсторски уклопљени у дате целине“, пише Олга Јеврић о делу Ратка Вулановића у тексту „Дијалог са каменом“.

Изложба дела Иве Кузмановића и аутора Ивана Шуковића новембра 2022. као главни мотив узима призоре експлозија атомских и хидрогенских бомби преузетих из видео и фото документације снимљене током нуклеарних тестова које је влада Сједињених Америчких Држава спроводила на Маршаловим острвима, на Пацифику, током 40-их и 50-их година 20. века. Низ белих слика у садејству са светлом стварају једну амбијенталну поставку. Иако је реч о слици у класичном смислу речи, поставка дела са сенкама и спот светлима уводи нас у шири контекст који отвара асоцијације у различитим правцима. Беле, нежне слике, лазурних наноса, у светлосно драматичном односу и тема која поставља питања о човечанству, природи, екологији, човеку, говори о одређеној слојевитости ауторског дела.

Изложба „Титрање светла“ уводи нас у процес стварања Ане Кнежевић. Она свој ликовни пут започиње скицама и цртежима тестирајући све могуће комбинације будућих објеката. Добијене црне, минималистичке плоче осветљене у простору прерастају у зидне инсталације. Сенке које се образују иза објеката дају нам трећу димензију или дубину рада. Предмети тако имају своју висину, ширину, затим и дубину сенке. За време док посматрамо објекте и сенке, стичемо утисак четврте димензије као доживљај стварања оног што превазилази наша чула. Владимир Бјеличић се у тексту каталога осврће управо на границе погледа: „Моћ опажања је неодвојива од уметничке производње кроз историју.“ Ауторка нам показујући свој процес даје прилику да и ми учествујемо у стварању нечег новог или перцепцији нечег већег.

Последњом изложбом у 2022. години на тему проширеног поља, осврнули смо се на стваралаштво Марије Илић, графичарке, која је увела сликарско решење у логику отиска. На њеним графикама преплићу се мотиви свакодневног живота где преовлађује сликарски гест. Још једна особеност њеног дела је што су матрице, графичке плоче начињене у различитим материјалима, једнаке ликовне вредности као и отисци. У приказу матрице и отиска као једне композиције обелодањује се поступак, а посматрач може да суделује у процесу рада. Њена уметност није само последица, графика, већ целокупан рад на настанку отиска. Јасмина Чубрило у тексту каталога истиче „... да су таквим приступом графичкој матрици сви нивои процеса третирања матрице, или стварања постајали интегрисани, видљиви на графичком листу, односно да је призор на сваком отиску уједно и ‘документ’ о процесу стварања.“

Галерија Б2 последње четири године истражује одређене теме како бисмо боље разумели уметничко дело. У 2022, на тему проширеног поља смо имали прилику да видимо дело где се не прави разлика између уметности и живота. Могли смо да видимо да је уметнички предмет последица посматрања променљивог света и бележење непроменљивих ствари. Нарастање истог тог света доводи и до проширења класичних ликовних медија сазнањима концептуалне уметности. Таква једна позиција нас уводи у истраживања нових могућности уметничког предмета. Можемо разумети да сâм предмет настаје у неком контексту али и повратно утиче на њега. Да се на тој линији можда ствара нови доживљај дела. У сваком случају, делује да је потребно време не само за стварање или за разумевање дела већ и да сам рад има своје време. У 2023. бавићемо се појмом времена у ликовној уметности са идејом да поставимо питање да ли је уметничко остварење просторно-временски догађај – процес.

Бојан Муждека

Б2 галерија – директор

Галерија Б2 је простор савремене уметности где се контекстуализују уметничке праксе.

Тим галерије: Бојана и Драган Стојадиновић, Бојан Муждека и пријатељи простора

Стручни савет: Јеша Денегри и Данијела Пурешевић
Захваљујемо се Биљани Томић и Милану Јозићу на несебичној подршци у раду.

галерија

ГАЛЕРИЈА Б2
Балканска 2
11000 Београд, Србија
тел: 011 20 55 017
galerija@b2.rs
www.galerijab2.rs

Радно време:
радним данима од 12:00 до 20:00, суботом од 10:00 до 15:00